

Pääsemisest saab järjest enam igapähe enda asi

Septembri lõpus toimub järjekordne, iga nelja aasta tagant korraldatav suurõppus, mis seekord kannab nime CREVEX. Põhirõhk on seekord suuremate inimhulkade evakatsioonil ohualast. Legendi järgi pööravad Muugal kokku kaks kütuserongi ja nüüd otsitakse riigikantselei kui peakorraldaja kaudu õppusele rollimängijaid – kas või neid, keda mängult evakueeritakse. Sellest ettepanekust võiks kinni haarata mitte ainult põhjusel, et on võimalik osaleda põnevas lavastuses, taustaks sireenide huilgamine ja hädaabiteenistuste askeldused. Loodame, et kellelgi seda vaja ei ole, aga saadav kogemus, kuidas kriisis toime tulla, võib siiski üha suurema tõenäosusega edaspidises elus ära kuluda.

Nimelt elame me kahjuks ajal, mil sisejulgeoleku ohud üha kasvavad, aga teisalt hõõveldatakse valitsuses päästametit ja politseid üha õhemaks. Nagu kirjutas Postimehes MTÜ Kriisiuuringute Keskuse juht Hannes Nagel: «Raha ei ole, päästja ei tule, pidage vastu.»

See on küll pisut liialdatud lähenemine, et päästja ei tule, aga teisalt käib jutt 10 mln eurosest kärpest. Siseminister Lauri Läänemets on öelnud, et arvutuslikult võiks nõutud kärped tuua kaasa 14 ehk iga neljanda komando sulgemise. Samuti ligikaudu 280 päästja ja üle 300 politseiteenistuja koondamise.

Õppused aitavad ohu korraldada külma närvi säilitada.

Kuidas me sinnani jõudnud oleme, on omaette teema. Kuid praegu võiks ilma pikema targutamisetä igapähe meist lähtuda alasti tõiast: mida aeg edasi, seda enam peab igapähe ise hakkama end hädas aitama. See ei tähenda, et riigi abiteenistused meile enam appi ei jõua. Aga küsimus on, et millal. Millises väsimusastmes töötajatega? Ja kui alamehitatuna? Ja kas 112 helistades võid sattuda kõnejärjekorda nagu suvalises teeninduses? Siseministeeriumi haldusala kärbitakse seejuures olukorras, kus näiteks riigi reaalne evakuaatsoonivõime on arvestatud vaid 10 000 inimesele.

Eeltoodust tulenebki, et igapähe meist peaks senisest enam mõtlema enda toimetulekule kriisiolukorras. Nii suurtes kriisides nagu loodusõnnetused kui ka väiksemates: põlengud ja kriminaalsed juhtumid. Igapähe võiks oma pere nõrgad kohad kaardistada. Igapähe kodus vajalikest hädavarudest on väga palju räägitud. Kuid lisaks isiklikule hädaolukorra plaanile võiks haarata igast võimalusest end koolitada. Iseäranis, kui seda pakutakse tasuta ja toitlustamisega – nõnda nagu septembri lõpus aset leidval CREVEX-il, kuhu riigikantselei otsib rollimängijaid. Isegi aastate möödudes jäävad kogemused kuhugi endasse. Need aitavad külma närvi säilitada mitte ainult suurõnnetus-tes, vaid igapähevaelus mõnes avariis.

Virkko Lepassalu, vanemtoimetaja

Poekettide hinnavõrdluse võiks mõni riigiamet endale võtta

Pagaritööstuse juht Rain Palmiste kutsus ERR-is üles riiki korraldama poekettide hinnavõrdlust, sest muidu ei saa tarbija aru, kus on kõige soodsam. Praegu reklaamivad poeketid mõne üksiku toote soodsat hindada, see aga ei tähenda, et kauba-vaalik tervikuna oleks tasukohasem kui mujal. Ühe toote hinnapõhise hüsteeriaga saavad kaasa minna vaid need, kellel on terve päev aega bussiga kõik poed läbi sõita ja osta piima ühest kohast, kuivaineid teisest, õli neljandast ja hakkliha viiendast, ütleb Palmiste. On kindel rühm tarbijaid, kes seda ka teevad, kuid enamikule meist ei ole see realistlik ega ka majanduslikult

mõistlik. Kord kuus avaldab statistikaamet täpse tarbijahinnaindeksi ning selle, millised grupid hinnatõusu või -langust enim mõjutasid. Seega kogub riik niikuinii juba algandmeid, ja nii võiks lihtsaks kuivale inflatsiooninumbri avaldada ka tegelikult tarbijale ja inimesele kasulikke teavet. Kaubakettide toidukorvide hinnavõrdlus oleks üks neist. Palmiste tähelepanekutele võiks lisada, et tarbijale külvab segadust kettide oma reklaam, millega igapähe end kõige soodsamaks kuulutab. Objektivne ja sõtumatu hinnavõrdlus lõpetaks sellise – talvisel alusetu – enesekiitmisega.

Jahmatav juhtum kinnisvaraturul: ostja pressib raha välja

Tartu Postimees kirjutas jahmatavast juhtumist kinnisvaraturul, mis leidis aset Peipsi ääres. Ent kõik, kes müüvad või kavandavad oma kinnisvara müüki, peaksid sellega kursis olema, et taolise stsenaariumi kordumist enda puhul vältida. Nimelt müüs 50ndates naisterahvas keskmises seisus suvila tavapärase selle piirkonna hinnaga, 22 000 euroga. Hoonega käis kaasas 1800-ruutmeetrine krunt. Mõni kuu hiljem sai ta aga ostjalt märksa suurema nõude kui oli maja eest raha makstud: nimelt võlgnevat müüja ostja arvates talle 36 000 eurot. Nõude aluseks sai asjaolu, et katus oli majal vilets ning põrandad vajasisid vahetust. Samal ajal rääkis müüja Tartu Postimehe-

le, et ostja teadis väga hästi puudustest, sest koos vaadati need enne tehingut üle. Läbi-rääkimiste käigus oli nõuet vähendatud 16 000 euroni. Tagasiostu pakkumisega ostjad samas nõus ei olnud, vaid andsid asja kohtusse. Millega vägikavedu kohtus lõpeb, ei tea: tõenäoliselt tuleb maja müüjal ikkagi mingi summa maksta. Sellele kirjeldusele võiks omalt poolt lisada, et alati on soovitatav panna maja ostu-müügu lepingusse eraldi punkt, et maja ostja on puudused üle vaadanud ja tehingu jõustumisel kaob õigus hilisemateks pretensioonideks. Muidu võiks sellist skeemi hakata rakendada n-ö laial rindel: osta kinnisvara kokku ja hiljem hakata välja pressima.

Taas kord kinnitus: haridussüsteem toodab töötust

Eestis on ühelt poolt karta tööpuuduse kasvu, aga teisalt ei ole ka. Swedbanki ennustuse järgi kasvab tööpuudus tänavuse aasta lõpuks üle 7% taseme, ja see on viimaste aastate kõrgeim. Töötuid tekib rohkem, ettevõtete käive kaanes teises kvartalis aastatega võrreldes 4%. Teisalt, kui vaadata tööturu-uuringuid, siis on tööpuuduse kasvu taga üleharitus. Ja see lööb välja eriti kriisides, nagu meil järjekordne parasjagu käsil. Suured vastuloolud töötajate eeldusliku ja tegeliku haridustaseme vahel valitsevad tehnikute ja keskaste spetsialistide, kontoritöötajate ja lihttöölise ametialadel. Töökoha mõttes üle haritud on ligi 80% lihttöötajatest ja 50% kontoriametnikest, ütlevad uuringud. Tegemist on seega ressursi meeletu raiskamisega, mis kisandab muidugi

kõrghariduse reformi järele. Lihtsalt öeldes – nii väikeses riigis ei ole vaja nii palju kõrgharitud ja ühiskond ainult kaotab, kui pea iga klienditeenindaja ja lõpetanud ülikooli, paljud seejuures magistriõppe. Tööjõuvajaduse baromeetrist nähtub, et liiga palju on igasuguseid välismaa kultuuride õppijaid ja keeletundjaid, sisekujundajaid, ajakirjanikke, avalikke haldajaid jne. Enamikul taolistel erialadel piisaks kutseõppest. Teisalt ei jätku meil väga pikale inimkirjale erialade inimesi – alates õpetajatest ja koolide tugispetsialistidest kuni päästjate, politseinike ja pere- ning hambaarstideni. Seega – kas tõesti on tööpuudus kasvanud? Ilmselt tegelikult mitte. Kui veel näide tuua, siis oskus- ja käsitöölise ning seadme- ja masinaoperaatori puhul on koolitumise vajadus suurem kui pakkumise.

Estonia teatri laiendamisel on pall riigi käes

Estonia teatri laiendamisega selgitas, et teatri soovitud juurdeehituse plaan on kõige mõistlikum. See kahjustaks hoonet kõige vähem ning säilitaks praegust kuju maksimaalselt. Sisemine ümberehitus tähendaks aga praeguse Estonia kadumist. Kui ehitada lavaosa või tahta midagi suuremaks teha, siis ka kõik fuajeed ja valged saalid, mida me praegu tunneme Estonia ruumidena, ei säiliks. Praegu näeb Estonia ja Tallinna ühiskomisjon perspektiivikaimana juurdeehituse rajamist Estonia ja Pärnu mnt vahelisele alale.

Tallinna ühistransport läks üle sügistalvisele sõiduplaanile

Bussiliin nr 3 on ümbersõit lõppenud. 40. liini buss liigub Viiru Keskuse terminali kaudu taas tavamarsruudil, 58. liini buss jätkab sõitu Majaka põiguni. Vanasadama trammitee ehitustööde tõttu jätkub ümbersõit bussiliinidel nr 1, 2, 5, 9, 11, 14, 15, 18, 18A, 20, 20A, 23, 29, 31, 34, 35, 38, 42, 44, 46, 51, 55, 60, 63 ja 66.

16. bussiliini Hipodroomi peatus tehakse Õismäe suunal Mustamäe teel, nr 35 liikumisteel lisatakse Supelranna peatus ning nr 46 Lasnamäe suunaline Vabaduse väljaku peatus nihutatakse R-kioski ette. 2. ja

4. liini trammid alustasid taas sõitmist (asendusbuss nr 52 lõpetab), nr 1 ja 3 naasevad liinile 1. oktoobrist. Ajutine trammiliin nr 6 jätkab vähemalt septembri lõpuni. Trammi nr 4 lõpp-peatus on Suur-Paala, seetõttu lisatakse bussiliinile nr 2 kesklinna suunas täiendav peatus lennujaama trammipeatuse alal ja 15. liini buss jätkab lennujaamas peatumist mõlemal suunal.

Alates augustist on mitmete bussiliinide numbrid ja marsruudid muutunud. Ühendati liinid 8 ja 43, 35 ja 48, 42 ja 68 ning 67 ja 17 ning 17A. Täpsem info transport.tallinn.ee.

Ülekäigurajad said õppeaasta alguseks värske ilme

Suurem osa haridusastutuste ümbrusesse jäävatest ülekäiguradadest värskendati augusti lõpuks, erandiks vaid sebrad, mis on suurte ehitusobjektide tööalas ja uuendatakse seetõttu hiljem.

Abilinnapea Vladimir Svet märkis, et jalakäijate ülekäiguradade tähistamine on teekattemärgistuse rajamisel ja uuendamisel üks prioriteetsemad tegevusi. «Koolide ja lasteaedade läheduses märgistamise tähelepanu vajavaid vöötradasid kokku ligi 800, ning suurem osa neist sai õppeaasta alguseks ka värskendatud. Erandiks on ülekäi-

gurajad, mis paiknevad Pronksi-Jõe ja Vanasadama trammitee ehitusalas, need märgistatakse ehitustööde lõpus.»

Tallinn kutsub lapsevanemaid üles kaalumata võimalust,

et lapsed läheksid kooli ühistranspordiga, jalgsi või rattaga. Neis peredes, kus logistiliselt on mugavam tuua laps kooli autoga, võiks planeerida oma liikumise nii, et peatus tehtaks pisut

eemal, vähendamaks koolide juures liiklusohutlikke olukordi ja ka ummikuid. Näiteks Luise tänava parempoolsele rajale rajas linna transpordiamet lühiajalise peatumise võimaluse Jakob Westholmi gümnaasiumi alklasside maja sõidukiga lapsi toovatele vanematele. Peatumisala ja jalgrattaraja vahele on turvaliseks sõidukist väljumiseks markeeritud 0,8 meetri laiune ohutusala.

Tallinn uuendab igal suvel haridusastutuste ümbruses teekattemärgistust, et laste teekond kooli või lasteaeda oleks turvalisem ja autojuhid väikeste liiklejate suhtes tähelepanelikumad.